

בעניין: **המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר - ע.ר.**
ע"י ב"כ עוה"ד יוסי וולפסון ו/או לאה צמל ואח'
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרת

- נ ג ד -

מדינת ישראל ואח'

המשיבים

בקשה להגיש תגובה קצרה

בית-המשפט הנכבד מתבקש לאפשר לעותרת להגיש תגובה קצרה להודעה המשלימה השנייה מטעם פרקליטות המדינה, מתאריך 29.1.2006. ב"כ המשיבים מסכים להגשת התגובה למעט סעיפים 3-4 שלה, מהנימוקים המפורטים במכתבו המצ"ב כנספח א.

וזו התגובה

הנימוק לצורך להחזיק כלואים במתקן סודי

1. בהודעה המשלימה מסבירה הפרקליטות שאי-חשיפת מיקומו של מתקן הכליאה הסודי נועדה להגן מסיכונים עליו, על יושביו ועל הבסיס בו הוא מצוי. אין בכך הסבר לצורך להחזיק כלואים דווקא שם. כלום החזקת הכלואים היא החושפת את המקום לסיכון? האם החזקתם במקום אחר תהיה כרוכה אף היא באותו סיכון, ולכן נחוץ להעבירם למתקן הסודי? האם הסיכון שונה מזה הקיים בכל מקום בו מוחזקים עבריינים וחשודים בעבירות (לרבות עבירות ביטחוניות ואנשי העולם התחתון)? האם לא ניתן להתגבר על הסיכון באמצעים אחרים, כגון מיגון או החזקת הכלואים באגף מיוחד בכלא שהוכרז כדין? האם אמצעים אחרים שבדין אינם מספיקים לנטרול הסיכון?

עיקרון החוקיות

2. מעבר לכך, תחזור העותרת על טענתה המרכזית, כי הדין מחייב שכל מקום מעצר יהיה פומבי, פתוח לביקורות חיצוניות וכי המידע אודות מקום הכליאה יימסר לפחות לכלוא ולאנשים אחרים (בהתאם להוראות הדין). עמדתם של המשיבים אינה יכולה לעמוד – ולו בשל העדר נקודת אחיזה בחוק. המשיבים מבקשים מבית-המשפט לצמצם זכויות אדם מוגנות ומעוגנות בחקיקה – וזאת באמצעות חקיקה שיפוטית יצירתית (בלשון המעטה), שתשפיע על כל דיני המעצרים במדינת ישראל. עמדת העותרת היא שבהעדר הוראת חוק המאפשרת סטייה מהעיקרון הכללי של פומביות, לא ניתן לאפשר את המשך קיומו של מתקן כליאה סודי.

התייחסות לטענת המשיבים ביחס למשפט הבינלאומי

3. אף במישור הבינלאומי אין היתר למתקן מעצר סודי. בסיום הדין הזכיר ב"כ המשיבים את סעיף 5 לאמנת ג'נבה הרביעית (שלא הוזכר בעיקרי הטיעון מטעמים). סעיף זה מאפשר למדינה למנוע זכויות ופריבילגיות מסוימות מאנשים מסוימים, המוחזקים על ידה. בין היתר, למנוע מהם מפגש עם איש דת, משלוח וקבלת מכתבים או מפגש עם נציג המדינות המגנות או הצלב האדום. ההגבלות הן אישיות, כלפי עציר מסוים ובשל נסיבותיו המיוחדות של העציר ורק כדי למנוע סכנה לבטחון המדינה (כגון, אם הדבר יסכל חשיפת רשת ריגול). פיקטה מדגיש בפרשנותו כי, אף שבנסיבות מיוחדות ניתן יהיה למנוע מעציר קשר עם העולם החיצון, בכל מקרה לא ניתן להסתיר את עצם המעצר ליותר משבועיים, שכן החובה להודיע על המעצר היא חובה מוחלטת המוטלת על המדינה בלי קשר לזכויות הפרט של העצור (והשוו: החריג שבסעיף 36 לחוק המעצרים). לעולם לא ניתן להשהות את החובות של המדינה כלפי עצירים רק בגלל שהמתקן בו הם עצורים הוא סודי, כפי שנעשה בשיטתיות במתקן "1391". למשל, אף אם ניתן במקרים המיוחדים שמונה הסעיף לעכב מפגש של עציר עם נציג הצלב האדום, אין בסעיף כדי למנוע את הבחינה של המתקן עצמו ותנאיו על ידי הצלב האדום. יפים לעניין זה דבריו של פיקטה (בע' 56, הדגשה של הח"מ):

The rights referred to are not very extensive in the case of protected persons under detention; they consist essentially of the right to correspond, the right to receive individual or collective relief, the right to spiritual assistance from ministers of their faith and the right to receive visits from representatives of the protecting power and International Committee of the Red Cross...

[T]his provision cannot release the Detaining Power from its obligations towards the adverse Party. **It remains fully bound by the obligation, imposed on it by Article 136, to transmit to the official Information Bureau particulars of any protected person who is kept in custody more than two weeks...**

4. כך או כך, המדינה אינה טוענת שבמתקן הסודי ישנם עצירים שעקב מסוכנותם מונעים מהם זכויות מסוימות. אדרבא, המדינה מדגישה כי כל העצירים במתקן מקבלים את כל הזכויות. זכות העציר לדעת בעצמו איפה הוא מוחזק אינה זכות הניתנת להשהיה על פי הסעיף. לסעיף זה, אם כן, אין כל משמעות לענייננו, ובוודאי שלא ניתן לראות בו היתר לקיומו של מתקן מעצר סודי.

ה"ערובות" למניעת פגיעה בכלואים

5. הגבלות על השימוש במתקן הסודי אינן יכולות לטהר את אי החוקיות בהפעלתו.

זהות הנחקרים

6. אומר המשיב כי המתקן "ככלל" לא ישמש לחקירת ישראלים ותושבי שטחים. דא עקא, שהערובות שנמנעות במתקנים סודיים חשובות במיוחד לגבי נתיני אויב תחת חקירה צבאית, שהם חשופים במיוחד לדיס-אוריינטציה ולפגיעה בזכויותיהם (שלהם, ככלל, מיועד המתקן). לכן, ההגבלה על זהות העצורים רק מוסיפה על דאגת העותרת.

ה"ערובה" לפיה "ככלל, לא יוחזק במתקן עצור שהינו אזרח ישראלי או תושב השטחים" מסויגת
בביטוי "ככלל", באופן שהמשיבים יכולים להחזיק במתקן גם אזרחים ישראלים ותושבי שטחים.
אף שבשעות רגיעה ניתן להניח שלא ייעשה שימוש נרחב במתקן, מי היה מאמין כי בשנת 2002
יועלמו לתוך המתקן 138 פלסטינים תושבי השטחים?

תושבי רצועת עזה

7. לא ברור אם המשיבים מתייחסים לתושבי רצועת עזה כתושבי השטחים (ש"ככלל" לא יוחזקו
במתקן) או כתושבים זרים. יש מקום לחשש, שכאשר הדבר יהיה נוח למשיבים, יסווגו תושבי
רצועת עזה כזרים. בהקשר זה נזכיר, כי תזכיר חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – הוראות
מיוחדות לחקירת עבירות ביטחון של מי שאינו תושב) (הוראת שעה), התשס"ה-2005, שנכתב
בעקבות פינוי ההתנחלויות ובסיסי צה"ל ברצועת עזה, מציע צמצום דרסטי בזכויותיהם של
חשודים שאינם תושבי ישראל – אך לא כולל הוראה המאפשרת החזקה במתקן סודי.

גורמים מאשרים

אישור ההחזקה על-ידי קצין צבא בכיר אינו מהווה ערובה כלשהי המשתווה לערובות הקיימות
במתקנים רגילים, וספק אם יש בה חידוש.

משך החזקה מרבי

הגבלת משך זמן ההחזקה המקסימאלי במתקן (ואין העותרת יודעת לכמה זמן ההגבלה), אף היא
אינה ערובה של ממש – בייחוד לאור זה שהניסיון שנצבר בעולם מצביע שחלק ניכר מהפגיעות
הקשות יותר בזכויות עצורים נעשות בשלבים המוקדמים של כליאתם.

8. כשמדובר בסמכות כליאה, כלי הנשק האימתני ביותר שבידי המדינה, יש חשיבות לעמוד על
הדרישות הדווקניות של החוק. נהלים המחייבים אישורים פנימיים ושמאפשרים חריגים
במקרים מסוימים, צפויים לקרוס בשעות דחק – אותן שעות בהן חומות ההגנה על זכויות האדם
נבחנות הלכה למעשה.

9. אבל מעבר לכל זה: הערובות המוצעות אינן מעוגנות בדין, שאינו מציב שום קריטריון להחזקה
במתקן סודי ואינו מאפשר קיומו של מתקן כליאה סודי – בשום מקרה ובשום מצב; לא בתנאים
אלו ולא בתנאים אחרים.

ירושלים, 16 בפברואר 2006

יוסי וולפסון, עו"ד

ב"כ העותרת

(ת.ש. 28500)